

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
Навчально-науковий Інститут мистецтв
Кафедра сценічного мистецтва і хореографії

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Мистецтво художнього слова»

Рівень вищої освіти – магістр
Освітньо-професійна програма «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно»
Спеціальність «Перформативні мистецтва»
Спеціалізація «Сценічне мистецтво»
Галузь знань «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»

Робоча програма навчальної дисципліни «Мистецтво художнього слова» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань «Культура, мистецтво та гуманітарні науки», спеціальності «Перформативні мистецтва» за освітньо-професійною програмою «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно».

Розробник:

Кукуруза Надія Вікторівна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри сценічного мистецтва і хореографії

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

Кукуруза Надія Вікторівна

Схвалено на засіданні кафедри сценічного мистецтва і хореографії

протокол №01 від 26 СЕРПНЯ 2026 року

Завідувач кафедри

Кукуруза Н.В.

Схвалено на засіданні науково-методичної ради навчально-наукового інституту мистецтв

протокол №01 від 28 СЕРПНЯ 2026 року

Голова науково-методичної ради

Мамонів Т.В.

Затверджено

Директор / декан

31.08.2026 року

1. Загальна інформація	
Назва навчальної дисципліни	Мистецтво художнього слова
ПІБ	Кукуруза Надія Вікторівна
Контактний телефон викладача	+380505624997
E-mail викладача	nadiia.kukuruza@cnu.edu.ua
Форма навчання	денна
Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
Обсяг навчальної дисципліни	3 кредити ECTS, 90 годин
Курс (рік навчання)	1
Семестр	2
Форма підсумкового контролю	залік
Мова навчання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/
Графік консультацій	Очні консультації згідно графіку
2. Передумови вивчення навчальної дисципліни	
При вивченні навчального курсу використовують знання, отримані з таких дисциплін: «Акторська майстерність і основи режисури», «Сценічна мова», «Сценічний рух», «Психофізичний тренінг».	
3. Анотація до навчальної дисципліни	
Курс «Мистецтво художнього слова» є однією обов'язкових навчальних дисциплін спеціальності В6 Перформативні мистецтва, спеціалізації В6.01 Сценічне мистецтво (вивчається у II семестрі), який забезпечить професійну підготовку студентів у володінні всіма виражальними засобами слова: виразною, логічною, емоційно-образною мовою, чіткою дикцією, гнучким тембрально-багатим голосом, основними стилістичними та логіко-граматичними законами сучасної літературної української мови.	
4. Мета вивчення навчальної дисципліни	
Мета навчальної дисципліни «Мистецтво художнього слова» полягає у досконаленні професійного рівня акторської майстерності та словесної дії студентів спеціалізації В6.01 Сценічне мистецтво. Цілі курсу: - вдосконалити сценічну культуру поведінки та мовлення актора; - розширити знання і вміння щодо основних фундаментальних засад у роботі над художнім словом; - напрацювати досконале володіння словесною дією; - навчитись створювати літературно-поетичні образи засобами художнього слова; - сформувати асистентсько-педагогічні навички в процесі роботи над словом актора.	
5. Програмні компетентності та результати навчання	
Інтегральна компетентність	
Здатність розв'язувати складні мистецькі задачі у процесі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.	
Загальні компетентності	

ЗК 1. Здатність до вільного, точного й стилістично доцільного використання державної та іноземної мов у професійному середовищі: в усному і письмовому фаховому дискурсі, наукових текстах, публічних виступах та міжнародній комунікації.

ЗК 2. Здатність переносити теоретичні концепції та методи на розв'язання конкретних фахових задач, адаптувати набуті знання до нових і нестандартних ситуацій у практиці сценічного мистецтва.

ЗК 3. Здатність свідомо й ефективно використовувати цифрові інструменти та інформаційно-комунікаційні технології в художній, науково-дослідній і педагогічній діяльності; критично оцінювати цифровий контент та забезпечувати інформаційну безпеку.

ЗК 6. Здатність ініціювати й розробляти оригінальні художні та організаційні ідеї, виходити за межі усталених підходів, генерувати нестандартні рішення творчих і професійних проблем.

ЗК 7. Здатність ефективно працювати як у складі творчих і фахових колективів – беручи на себе різні ролі, зокрема лідерську, – так і самостійно планувати й реалізовувати завдання з повною відповідальністю за їх результат.

Фахові (спеціальні) компетентності

ФК 1. Здатність формулювати оригінальні дослідницькі гіпотези, розробляти методологію їх перевірки та впроваджувати інноваційні підходи у творчо-виробничу практику сценічного мистецтва – з усвідомленням меж чинного знання та готовністю до його розширення.

ФК 2. Здатність на поглибленому рівні застосовувати і творчо синтезувати специфічну систему виражальних засобів сценічного мистецтва – пластичних, звукових, акторських, монтажно-композиційних, сценарно-драматургічних – при самостійному створенні та художньому осмисленні складних сценічних творів.

ФК 3. Здатність концептуально обґрунтовувати й публічно представляти результати власної творчої та інтелектуальної діяльності різним аудиторіям; формулювати авторську позицію і вести фахову дискусію.

ФК 4. Здатність брати на себе відповідальність за організацію та координацію роботи творчої групи в процесі підготовки і випуску сценічного твору: розподіляти задачі, узгоджувати художні рішення і забезпечувати якість спільного продукту.

ФК 7. Здатність осмислювати власний творчий задум і сценічний твір у широкому соціокультурному, естетичному та мистецько-історичному контексті; рефлексувати над співвідношенням авторської інтерпретації та зовнішніх художніх традицій.

Програмні результати навчання

ПРН 2. Послугуватися державною та іноземною мовами на рівні, достатньому для ведення наукової дискусії, підготовки фахових текстів і публічних виступів; читати та реферувати іншомовні джерела без додаткових засобів.

ПРН 5. Демонструвати поглиблену техніку сценічного виконавства – внутрішню і зовнішню – та самостійно втілювати складні художні образи, використовуючи весь арсенал виражальних засобів акторської і сценічної мови.

ПРН 6. Самостійно відбирати, аналізувати та інтерпретувати драматургічний і сценічний матеріал; обирати концептуально обґрунтовані художні засоби для реалізації задуму з урахуванням жанрового, стильового та культурного контексту.

ПРН 7. Представляти результати власної творчої та дослідницької діяльності на публічних майданчиках – від сценічних показів до наукових форумів і грантових конкурсів; формулювати й захищати авторську концепцію перед фаховою аудиторією.

ПРН 8. Інтерпретувати явища і твори сценічного мистецтва в широкому соціокультурному, естетичному та мистецькоісторичному контексті; зіставляти авторські концепції з тенденціями розвитку суміжних мистецтв – літератури, музики, образотворчого мистецтва, кіно.

ПРН 10. Генерувати оригінальні творчі ідеї, що виходять за межі відтворення наявних зразків; проєктувати і реалізовувати авторські сценічні концепції з обґрунтуванням їх художньої та культурної цінності.

ПРН 11. Ефективно взаємодіяти в складі творчого колективу, розуміючи природу художнього синтезу в сценічному творі; координувати роботу окремих учасників процесу та брати відповідальність за якість спільного результату.

ПРН 16. Передавати фаховий виконавський і педагогічний досвід у різних форматах – майстер-класи, індивідуальне наставництво, навчально-методичні матеріали; сприяти професійному розвитку інших осіб, спираючись на рефлексію власної практики.

6. Організація навчання

Вид заняття	Загальна кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
лекції						—				
практичні заняття / семінарські заняття						—				
лабораторні заняття	30					—				
самостійна робота	60					—				
Тема	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	лекції	практ./сем.	лаб.	самост. робота	разом	лекції	практ./сем.	лаб.	самост. робота	разом
Науково-дослідницькі методики у становленні сценічної мови: історичний аспект.	0	0	6	12	18	—	—	—	—	—
Техніка та культура мовлення – основні фундаментальні засади у роботі над художнім словом.	0	0	6	12	18	—	—	—	—	—
Створення літературно-поетичних образів засобами художнього слова.	0	0	6	12	18	—	—	—	—	—
Естетичні категорії оцінювання літературних творів: від вибору до виконання.	0	0	6	12	18	—	—	—	—	—

самостійна робота	
Вага оцінювання форми підсумкового контролю	
залік	50

Шкала оцінювання	
Рівень	Критерій
A (90–100)	Здобувач вищої освіти демонструє глибокі системні знання навчального матеріалу, вільно володіє понятійним апаратом, здатний самостійно аналізувати, узагальнювати та застосовувати отримані знання у стандартних і нестандартних ситуаціях.
B (80–89)	Здобувач вищої освіти демонструє високий рівень знань навчального матеріалу, впевнено застосовує основні теоретичні положення та допускає незначні неточності.
C (70–79)	Здобувач вищої освіти загалом правильно відтворює навчальний матеріал, володіє основними знаннями та навичками, але допускає окремі помилки у застосуванні.
D (60–69)	Здобувач вищої освіти володіє базовими знаннями навчального матеріалу, відповіді є неповними, наявні суттєві неточності та труднощі у практичному застосуванні.
E (50–59)	Здобувач вищої освіти демонструє мінімально достатній рівень знань, відтворює лише окремі положення навчального матеріалу та допускає значну кількість помилок.
FX (26–49)	Здобувач вищої освіти не засвоїв значну частину навчального матеріалу, допускає грубі помилки, але має можливість повторного складання підсумкового контролю.
F (1–25)	Здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом, не здатний виконати основні завдання дисципліни та потребує повторного вивчення курсу.

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність. Викладання навчальної дисципліни та взаємодія зі здобувачами ґрунтуються на принципах академічної доброчесності відповідно до чинних нормативних документів Карпатського національного університету імені Василя Стефаника:

- Кодекс академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (<https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2026/08/kodeks-akademichnoi-dobrochesnostii-karpatskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-vasylia-stefanyka.pdf>)
- Кодекс честі Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (<https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2024/02/34-04-kodeksu-chesti-prykarpatskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-vasylia-stefanyka.pdf>)
- Положення про систему забезпечення академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (<https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2024/02/34-05-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf>)
- Положення про порядок розгляду повідомлень про порушення академічної доброчесності, застосування заходів реагування та оскарження Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2023/11/34-06_2022-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-ta-inshym-porushenniam-akademichnoi-dobrochesnosti-1.pdf)
- Процедура забезпечення дотримання академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2024/05/pr.01.1.1-08_2024-protsedura_8_universytet.pdf)

Відвідування занять. Організація освітнього процесу та контроль знань здобувачів здійснюються відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу (<http://surl.li/roxxqk>) і Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти (<https://surl.li/uinnsy>).

Неформальна освіта. Визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, здійснюється відповідно до Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти (<https://surl.li/cc/caszlv>).

9. Рекомендована література

Основна література

1. Антологія української поезії ХХ століття: від Тичини до Жадана / упор. Іван Малкович. Київ: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА. 2024. 2016 с.
2. Грицан Надія. Поетичний театр: ретроспективний вимір. Українське сценічне мистецтво: актуальність питань інтеграції в світовий культурно-мистецький простір ХХІ сторіччя: збірник наукових праць (за матеріалами Всеукраїнської наукової онлайн-конференції 14–15 листопада 2022 року). До 20-річчя кафедри сценічного мистецтва і хореографії Навчально-наукового Інституту мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ, 2023. 82 с.
3. Грицан Н., Прокоп'як В. Поетичний театр як школа формування творчої особистості актора: збірник матеріалів ІІ Міжнародної науково-практичної конференції 19–20 жовтня 2023 року. Тернопіль, 2023. С. 225–227.
4. Зубков Микола. Норми і культура сценічного мовлення. Івано-Франківськ: Магура, 2025. 540 с.
5. Лінда Сегер. Пишемо підтекст. Докопатися до коріння. Київ: ArtHuss, 2025. 160 с.
6. Прокоп'як В.Б. Мовно-голосовий тренінг як важливий інструмент підготовки професійних акторів в сучасному освітньо-мистецькому просторі. Cultural studies, art history and musicology in the system of EU modern education: scientific and pedagogical internship proceeding, June 27 – August 7. Wloclawek, Republic of Poland, 2022. С. 34–38.
7. Шалені тексти. Мала проза українських письменниць / упор. Віра Агеева. Київ: Віхола, 2025. 352 с.

8. Українська сучасна проза: 25 найкращих оповідань / упор. Ростислав Семків. Київ: Stretovych, 2025. 464 с.
Додаткова література
1. Грицан Надія. Техніка сценічного мовлення: навч.-методичний посібник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2020. 296 с.
2. Важньова Л.А. Сценічна мова. Дикція та орфоепія: навч. посібник. Харків: Колегіум, 2010. 204 с.
3. Гладішева А.О. Сценічна мова: Дикційна та орфоепічна нормативність. Київ: Київський держ. ін-т театрального мистецтва ім. І.К. Карпенка-Карого, 1996. 204 с.
4. Грицан Н. Слово в поетичному театрі: Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2008. 238 с.
5. Ігнатюк М.М., Сулятицький М.І. Свічадо зореслова: хрестоматія зі сценічної мови для студентів вищих навчальних закладів культури і мистецтв. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. 532 с.
6. Кукуруза Н. В. Майстерність ведучого: Навчальний посібник. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2010. 176 с.
7. Кукуруза Н. В. Літературна композиція: від задуму до сценічного втілення: навч. посіб. до розділу з курсу «сценічна мова». Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2014. 272 с.
8. Черкашин Р. О. Художнє слово на сцені. К.: Вища шк., 1989. 327 с.
9. Курбас Лесь. Філософія театру / упоряд. М. Лабінський. Київ: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2001. 917 с.
10. Раденко Ю. В. Основні етапи підготовки літературно-художнього твору до виконання. Вісник КНУКіМ. Серія: Мистецтвознавство. 2015. Вип. 33. С. 107–113.
11. Бурлуцький А.В. Сценічне мовлення періоду професіоналізації українського театру. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Мистецтвознавство. 2015. Вип. 32. С. 14–20.
12. Бурлуцький А. Українське сценічне мовлення в драматичному театрі – від джерел до сьогодення. Монографія. О.: Астропринт, 2011. 212 с.
13. Важньова Л. А. Скоромовки в мовному тренінгу (Практикум зі сценічної мови): навч. посібник. Харків: Колегіум, 2015. 170 с.
14. Грінік Т. Л. Практика інтерпретації художнього тексту. Розділові знаки як засіб виразності та засвоєння навичок звуковидобування. Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти. 2018. Вип. 50. С. 102–120.
15. Нечаско Т., Винар О. Мистецтво сценічного мовлення як основа професійної підготовки майстрів театру і кіно. Мистецтвознавчі записки: збірник наукових праць. Київ: НАКККІМ, 2017. Т. 31. С. 308–316.
Додаткові електронні ресурси
—

Викладач

Кукуруза Надія Вікторівна, кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри сценічного мистецтва і хореографії